

Lauku piekūns pēc izpostīta pirmā perējuma sekmīgi ligzdo apdzīvotā baltā stārķa ligzdā

EDGARS LEDIŅŠ, info@ledins.lv
AIGARS KALVĀNS, raptor_cr@inbox.lv

2022. gadā konstatējam lauku piekūna *Falco tinnunculus* sekmīgu ligzdošanu baltā stārķa *Ciconia ciconia* ligzdā pēc tam, kad šī paša piekūnu pāra pirmais perējums būrītī tika izpostīts.

Lauku piekūni parasti ligzdo vecās vārnu dzimtas putnu ligzdās, klinšu un ēku nišās, elektropārvades līnijās un tamlīdzīgās vietās. Tie labprāt izmanto arī speciāli šim nolūkam izvietotus būrišus. Tā 2022. gadā Latvijā bija apdzīvoti 18 lauku piekūnu būri (autoru un I. Jakovļeva dati) un 12 no tiem – teritorijā starp Grobiņu, Kapsēdi un Tāšu ezeru. Lauku piekūni mēdz ligzdot arī balto stārķu ligzdās to materiālā izdrupušās nišās. Vienā baltā stārķa ligzdā vienlaikus ir ligzdojuši pat divi lauku piekūnu pāri (Haverschmidt 1949). Arī Latvijā Tukuma novada Viesatas apkārtnē 2020. un 2021. gadā ir konstatēts lauku piekūna ligzdošanas gadījums neapdzīvotā baltā stārķa ligzdā (A. Lauberga novērojumi).

2022. gadā 13 lauku piekūnu būrišos tika ievietotas automātiskās fotokameras, lai veiktu putnu gredzenu nolasījumus un identificētu ligzdu postītājus. Tā būrītī pie Tāšu ezera 7. aprīlī tika ievietota kamera Bresser SFC-1.

Turpmāko notikumu hronoloģija būrītī pie Tāšu ezera

10.04. pirmo reizi redzēts lauku piekūns, tēviņš ar gredzenu EL3 (1. attēls). Šis putns gredzenots kā mazulis būrī 06.07.2019. Grobiņā, gredzenotājs A. Kalvāns. Attālums no gredzenošanas vietas ir aptuveni 8,5 km.

11.04. pirmo reizi redzēta mātīte, bez gredzeniem.

13.04. redzēta mātīte ar metāla gredzenu uz kreisās kājas. Gredzenu nolasīt neizdevās, taču pēc burtu un ciparu novietojuma var spriest, ka putns noteikti nav ne Latvijas, ne Somijas izcelsmes. Pēc holandiešu speciālista Jeruna Nagtegaļa (*Jeroen Nagtegaal*) atzinuma, tas varētu būt Lietuvas vai Čehijas gredzens. Spriežot pēc iegūtajiem fotoattēliem, **aprīlī** tēviņš EL3 ar negredzenoto mātīti izveido pāri.

01.05. mātīte sāk vairāk uzturēties būrī, arī naktī – acīmredzot uzsākta perēšana.

02.05. naktī šeit plkst. 0.44 redzēta mātīte, bet plkst. 2.14 – cauna (2. attēls) – tā, iespējams, izēd perējumu. Tikai no rīta atgriežas mātīte, uzturas šeit līdz 06.05. abi ar tēviņu EL3, bet retāk. No rītiem reizēm pa būri

saimnieko divi trīs mājas strazdi. Tēviņš joprojām nes mātītei ķirzakas, bet mazāk laika pavada būrī.

07.05. plkst. 10.46 parādās tēviņš ar gredzenu EN6 (3. attēls). Putns gredzenots kā mazulis būrī 06.06.2020. Durbes novada Škuterose, gredzenotājs A. Kalvāns. Attālums no gredzenošanas vietas ir aptuveni 4 km. Plkst. 14.51 redzēts tēviņš ar gredzenu EL3; plkst. 16.34 – tēviņš ar gredzenu EN6. **08.05.** no rīta būrī ir tēviņš ar gredzenu EN6. Vecais pāris vairs nav redzams.

08.05–09.05. būrī redzama mātīte ar metāla gredzenu uz kreisās kājas. **09.05.** redzēta mātīte bez gredzena. Ēd ķirzakas, ko tai piegādā tēviņš EN6. Negredzenotā mātīte izveido pāri ar tēviņu EN6.

22.05. plkst. 3.00 būrītī atkal apmeklē cauna. No rīta atgriežas tēviņš un mātīte.

1. ATTĒLS. Lauku piekūnu tēviņš ar gredzenu EL3 būrītī pie Tāšu ezera, 12.04.2022.
FIGURE 1. Male Common Kestrel with the leg ring EL3 at the nest box near Lake Tāšu, 12.04.2022.

2. ATTĒLS. Cauna apmeklē Tāšu ezera būrīti, 02.05.2022.

FIGURE 2. A Marten visits the nest box near Lake Tāšu, 02.05.2022.

No 28.05./29.05. nakts mātīte sāk naktis pavadīt būrī.

04.06. autoriem apmeklējot būri, tajā konstatētas četras olas. Kamera tiek noņemta.

09.07. būris joprojām ir apdzīvots, tajā uzturas mātīte, un tēviņš redzēts netālu. Mazuļi ir pārāk mazi gredzenošanai.

16.07. pārbaudot būri, konstatēts, ka tas ir tukšs – perējums izpostīts.

Notikumu hronoloģija baltā stārķa ligzdā

13.06. no netālu esošo Pūpolu māju saimnieka Edija Šnipkes saņemta informācija par lauku piekūnu, kas ligzdo apdzīvotā baltā stārķa ligzdā, ligzdas materiālā izdrupušā nišā.

Attālums starp būrīti pie Tāšu ezera un stārķa ligzdu ir 630 m.

26.06. – sēžot slēpnī, tika nofotografēti abi pieaugušie putni. Tēviņam bija melns gredzens EL3 (4. attēls). Tātad tas ir tas pats putns, kura pirmais perējums netālajā būrīti tika izpostīts! Savukārt mātīte bija bez gredzeniem.

Pēc E. Šnipkes sniegtajām ziņām, no stārķa ligzdas jūlijā tika sekmīgi izvesti vismaz divi lauku piekūna mazuļi, kas ilgāku laiku uzturējās māju apkārtnē un ko baroja pieaugušie putni. Arī baltā stārķa mazuļi tika sekmīgi izvesti.

Secinājumi

1. Latvijas apstākļos lauku piekūnu būriši ir pakļauti postījumu riskam. 2022. gada sezonā tika konstatēti seši ligzdu postījumi lauku piekū-

3. ATTĒLS. Tēviņš ar gredzenu EN6 un negredzenota mātīte Tāšu ezera būrīti, 10.05.2022.

FIGURE 3. Male Common Kestrel with the leg ring EN6 and an unringed female at the nest box near Lake Tāšu, 10.05.2022.

Foto: Edgars Lediņš

4. ATTĒLS. Lauku piekūnu tēviņš ar gredzenu EL3 apdzīvotā baltā stārķa ligzdā Pūpolu mājās, 26.06.2022.

FIGURE 4. Male Common Kestrel with the leg ring EL3 at the inhabited White Stork nest at Pūpoli, 26.06.2022.

nam izvietotos būrišos (to skaitā divi postījumi Tāšu ezera būrīti). Divos gadījumos perējumu izpostīja cauna, četros gadījumos perējuma bojāejas iemesls ir neskaidrs, turklāt arī vienā neapdzīvotā būrīti fiksēta caunas klātbūtne. Visvairāk postīti tiek būriši, kuri izvietoti koku grupās, savukārt vislabākās ligzdošanas sekmes ir būrišos, kas uzstādīti vientuļos, lauka vidū augošos kokos vai stabos.

2. Lauku piekūns pirmā perējuma bojāejas gadījumā var tajā pašā sezonā sekmīgi ligzdot atkārtoti un izvest mazuļus. Nav informācijas par šī putna partneri – vai arī pāra mātīte pārcēlās no būriša uz stārķa ligzdu, jo visos trijos rakstā apskatītajos perējumos mātītei nebija gredzena.

3. Ir pierādīta sekmīga lauku piekūna ligzdošana apdzīvotā baltā stārķa ligzdā.

Literatūra

Haverschmidt F. 1949. The Life of the White Stork. Leiden: E. J. Brill, 96 pp.

Summary

Successful Common Kestrel nesting at an inhabited White Stork nest after the loss of the first clutch at a nest box /Edgars Lediņš, Aigars Kalvāns/

During a nest box project for Common Kestrels (*Falco tinnunculus*), 18 nest boxes were inhabited in 2022.

At the nest box near Lake Tāšu, SW Latvia, a Marten destroyed the first clutch of a Kestrel pair (male with a colour ring EL3 and an unringed female) on 2 May as revealed by nest camera footage (Figure 2).

In June, the same ringed Common Kestrel male was observed nesting at an inhabited White Stork *Ciconia ciconia* nest 630 m away from the first nesting site (with an unringed female). The second nesting was successful, at least two young fledged. The White Storks raised their young successfully as well.